

«ՋիԷնՍի-ԱԼՖԱ» ՓԲԸ

**Ֆինանսական հաշվետվություններ
2022թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«ԲԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԶԻԷՆՍԻ-ԱԼՖԱ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԶԻԷՆՍԻ-ԱԼՖԱ» ՓԲԸ-ի (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԻ կանոնագրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍԻ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Ընկերությունը լուծարելու կամ Ընկերության գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են Էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի Էական խեղաթյուրումը, երբ առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են Էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների Էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած Էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով Էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է Էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է Էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ

բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու դադարեցմանը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

[Handwritten signature]

Իրինա Գևորգյան
Ղեկավար գործընկեր, «ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia

«ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
1 մայիսի 2023թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ	Ծնթյ.՝	2022թ.	2021թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	9	11,597,534	11,143,131
Ոչ նյութական ակտիվներ	10	189,699	281,680
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	11	1,532,105	1,215,958
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	8	262,140	291,717
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		4,024,934	126,141
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		17,606,412	13,058,627
Պաշարներ		112,128	65,009
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	12	1,350,741	1,014,340
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	13	902,704	1,215,097
Ընթացիկ ակտիվներ		2,365,573	2,294,446
Ընդամենը ակտիվներ		19,971,985	15,353,073
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ		1,000,000	1,000,000
Կուտակված վնաս		(823,719)	(7,718,877)
Ընդամենը սեփական կապիտալ	14	176,281	(6,718,877)
Պարտավորություններ			
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	16	1,020,673	1,135,999
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	11	1,464,848	1,033,404
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		2,485,521	2,169,403
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	16	342,677	104,342
Վարկեր և փոխառություններ վերջնական մայր ընկերությունից	17	15,336,631	18,530,893
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	11	202,783	276,636
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		222,030	123,880
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	18	1,206,062	866,796
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		17,310,183	19,902,547
Ընդամենը պարտավորություններ		19,795,704	22,071,950
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		19,971,985	15,353,073

**Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին
հաշվետվություն 2022թ. համար**

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,000,000	(11,249,069)	(10,249,069)
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	3,530,192	3,530,192
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	3,530,192	3,530,192
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,000,000	(7,718,877)	(6,718,877)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,000,000	(7,718,877)	(6,718,877)
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	6,895,158	6,895,158
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	6,895,158	6,895,158
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,000,000	(823,719)	176,281

Գրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2022թ.	2021թ.
Գրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Հանվախորդներից ստացված դրամական միջոցներ		9,512,822	9,021,410
Մատակարարներին և աշխատակիցներին վճարված դրամական միջոցներ		(3,929,434)	(3,996,601)
Հարկերի՝ բացառությամբ շահութահարկի, վճարումներ		(1,787,601)	(1,838,974)
Գործառնական գործունեությունից առաջացած դրամական միջոցներ		3,795,787	3,185,835
Վճարված տոկոսներ	17, 11	(135,437)	(150,627)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքեր		3,660,350	3,035,208
Գրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		56,905	34,712
Տրամադրված փոխառություններ		(1,800)	(1,160)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		7,039	-
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(5,657,076)	(1,820,262)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(216,842)	(72,461)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		(5,811,774)	(1,859,171)
Գրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր փոխառություններից	17	2,287,050	-
Օգուտ փոխարկումից	17	135,494	-
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով վճարումներ	11	(261,690)	(240,765)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված/ֆինանսավորման գործունեության համար (օգտագործված) զուտ դրամական հոսքեր		2,160,854	(240,765)
Գրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ			
		9,430	935,272
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(321,823)	(18,524)
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		1,215,097	298,349
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	13	902,704	1,215,097

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որին բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հանախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների համար: Բացի այդ, 2020թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում բռնկված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, հանգեցրեց սցիստական հուզումների Հայաստանում: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեյջանի զինված ուժերը ներքաշվել են սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրել է անորոշությունը բիզնես միջավայրում:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև՝ համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնաճի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«ՋԻԷՆՍԻ-ԱԼՖԱ» ՓԲԸ-ն (Ընկերություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն 2007թ. հուլիսի 30-ին: 2008թ. ապրիլի 23-ին Ընկերությունը վերակազմավորվել է փակ բաժնետիրական ընկերության:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Աբովյան, Խաղաղության փ. 1:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցումն է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, մասնավորապես, լայնաշերտ ինտերնետի հասանելիության ապահովումը, տվյալների միջազգային փոխանցումը, տրանզիտային ծառայություններ օպտիկա-մանրաթելային մալուխային ցանցի միջոցով, հաղորդակցության ուղիների վարձակալության հանձնումը, օպտիկա-մանրաթելային գծերի վաճառքը և սպասարկումը, ինտերնետի և հեռախոսակապի ծառայությունների մատուցումը:

Ընկերությունը սկսել է ինտերնետի և հեռախոսակապի ծառայություններ մատուցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց 2012թ. դեկտեմբերից: 2012-2015թթ. ընթացքում Ընկերությունը խոշոր կապիտալ ներդրումներ է կատարել և զգալիորեն ընդլայնել է ֆիզիկական անձ հանդիսացող հանախորդների իր ցանցը Երևանում և մոտակա քաղաքներում:

2008թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը ստացել է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցի շահագործման տասնամյա լիցենզիա: 2018թ.-ին լիցենզիայի գործողության ժամկետը երկարաձգվել է ևս 10 տարով:

Ընկերությունն ամբողջությամբ պատկանում է Կիպրոսի Հանրապետությունում գրանցված «Ֆիլոր Վենչըրս» ՍՊԸ-ին (Բաժնետեր): Ընկերության վերջնական մայր ընկերությունն է «Ռոստելեկոմ» ՀԲԸ-ն: Ընկերության վերջնական հսկող կողմն է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությունը: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 22-ում:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության հավաստում

Ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան կազմելու համար դեկլարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված կարևոր դատողությունների և հիմնական գնահատումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 19 (բ) (ii) – պահուստ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով,
- Ծանոթագրություն 5 (բ) – մութ մանրաթելի վաճառքի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի (ՕԱԻ) պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարների նշանակալի ֆինանսավորման քաղաքականություն,
- Ծանոթագրություն 24 (i) (iii) – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ:

Այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է Ծանոթագրություն 19 (բ) (ii) կետում՝ առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) պահուստի չափում. կորուստների միջին կշռված մեծությունը որոշելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ:

Իրական արժեքի չափում

Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի չափում թե՛ ֆինանսական և թե՛ ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Ընկերությունը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտվող):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառվող գնանշվող գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության ելակետային տվյալները, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղափոխումները Ընկերությունը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարված ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ի (ա) կետում՝ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի հետ կապված:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Հասույթ ֆիզիկական անձանց մատուցված ծառայություններից	3,808,778	3,697,635
Տվյալների տեղական փոխանցման ծառայություններ	1,020,625	929,733
Լայնաշերտ ինտերնետ	1,023,097	864,178
IP տրանզիտի ինտերնետային ծառայություններ	636,742	719,591
Տվյալների միջազգային փոխանցման ծառայություններ	390,918	424,624
Մուլթ մանրաթելի սպասարկում	308,067	281,798
Հասույթ մուլթ մանրաթելի ՕԱԻ պայմանագրերից	236,867	236,867
VoIP ծառայություններ	116,474	105,057
Փոխկապակցման ծառայություններ	21,659	10,814
Ապրանքների վաճառք	56,583	9,259
Այլ ծառայություններ	58,501	41,266
Ընդամենը հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	7,678,311	7,320,822
Այլ հասույթ		
Հեռահաղորդակցության սարքավորումների վարձակալություն	474,125	460,289
Մուլթ մանրաթելի ալիքների վարձակալություն	91,571	87,748
Այլ ծառայություններ	37,177	17,696
Ընդամենը այլ հասույթ	602,873	565,733
	8,281,184	7,886,555

(բ) Հաճախորդների պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկայի և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

Գեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	Ֆիզիկական անձիք		Իրավաբանական անձիք		Ընդամենը	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ						
Հայաստան	4,276,259	4,162,204	3,483,777	3,316,549	7,760,036	7,478,753
ԱՊՀ երկրներ	-	-	487,844	382,414	487,844	382,414
Եվրոպական երկրներ	-	-	33,304	25,388	33,304	25,388
	4,276,259	4,162,204	4,004,925	3,724,351	8,281,184	7,886,555
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ						
Ժամանակի որոշակի պահին փոխանցված ապրանքներ	7,512	4,280	49,071	4,979	56,583	9,259
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ապրանքներ և ծառայություններ	3,775,427	3,641,986	3,846,301	3,669,577	7,621,728	7,311,563
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	3,782,939	3,646,266	3,895,372	3,674,556	7,678,311	7,320,822
Այլ հասույթ	493,320	515,938	109,553	49,795	602,873	565,733
	4,276,259	4,162,204	4,004,925	3,724,351	8,281,184	7,886,555

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի, պայմանագրի գծով ակտիվների և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթց.	31 դեկտեմբերի	31 դեկտեմբերի
		2022թ.	2021թ.
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	12	1,234,646	876,011
Հետաձգված հասույթ մույթ մանրաթելի և ՕԱԻ պայմանագրերի գծով	16	1,125,399	1,218,154
Հաճախորդների կանխավճարներ և հետաձգված հասույթ	16	237,951	22,187

Պայմանագրի գծով ակտիվները հիմնականում վերաբերում են այն աշխատանքի հատուցման նկատմամբ Ընկերության իրավունքներին, որն ավարտված է, սակայն որի համար հաշիվ ներկայացված չէ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գործունեության բնույթից ելնելով՝ հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով մնացորդներ չկան:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները ներառում են մույթ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարները, որոնց գծով հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ 8 տարվա ընթացքում, որն իրենից ներկայացնում է մինչև պայմանագրի ժամկետի ավարտը մնացած միջին ժամկետը (տես Ծանոթագրություն 16), ինչպես նաև հաճախորդների կանխավճարները և հետաձգված հասույթը, որոնք վերաբերում են բաժանորդներից ստացված կանխավճարներին, որոնց գծով հասույթը ճանաչվում է ծառայության մատուցման պահին:

Ժամանակաշրջանի սկզբում պայմանագրի գծով պարտավորությունների գծով ճանաչված 259,054 հազար դրամ գումարը (2021թ-ին՝ 236,867 հազար դրամ) ճանաչվել է որպես հասույթ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար:

Օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերի գծով մնացած կատարման պարտականությունների անվանական արժեքը կազմում է 1,704,653 հազար դրամ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2021թ-ին՝ 1,941,520 հազար դրամ) և այդ պարտականությունները գեղջվում են 12.1%-16% դրույքով:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ներառված օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերի գծով մնացած կատարման պարտականություններ ակնկալվում է, որ կճանաչվեն ապագա ժամանակաշրջանների հասույթում հետևյալ կերպ.

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մինչև 1 տարի ժամկետով	104,726	82,155
1-2 տարի ժամկետով	117,870	104,726
2-5 տարի ժամկետով	454,401	402,065
Ավելի քան 5 տարի ժամկետով	448,402	629,208
	1,125,399	1,218,154

Չի բացահայտել տեղեկատվություն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այն կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնապես ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

Ղեկավարության գնահատմամբ պայմանագիրը ստանալու հետ կապված լրացուցիչ ծախսումները, այդ թվում՝ վաճառքի գործակալների պարգևավճարները, էական չեն:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Ընկերությունը ճանաչում է հասույթ, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

(i) Հասույթ ծառայություններից

Ծառայությունների մատուցումից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ֆիզիկական անձանց մատուցվող ինտերնետի և հարակից ծառայությունների, իրավաբանական անձանց մատուցվող լայնաշերտ ինտերնետի և տվյալների փոխանցման ծառայությունների վճարներից և մուլթ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերի շրջանակներում ցանցի սպասարկման ամսական վճարներից ստացվող հասույթը: Այս հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում, երբ ծառայությունները մատուցվում են հաճախորդներին՝ հիմք ընդունելով անցած ժամանակը:

Հաճախորդների հետ պայմանագրերը հաճախ ներառում են տարբեր ծառայություններ, սակայն քանի որ ծառայությունները մատուցվում են միաժամանակ, Ընկերությունը փաթեթը հաշվառում որպես մեկ կատարման պարտականություն: Լրացուցիչ ապրանքների կամ ծառայությունների համար Ընկերությունը կիրառում է դատողություններ որոշելու համար, թե արդյոք այդ օպցիոնները հաճախորդին տալիս են էական իրավունք, որը նա չէր ստանա առանց պայմանագրի կնքելու:

20 տարի ժամկետայնությամբ մուլթ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի որոշ պայմանագրերի համար, համաձայն որոնց Ընկերությունը պահպանում է ցանցի սպասարկման պարտականությունը և գործարքների հետ կապված ռիսկերը պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում, Ընկերությունը հետաձգում է հաճախորդներից որպես կանխավճար ստացված գումարները մինչև 20 տարի ժամկետով: Նման հանգամանքներում Ընկերությունը հետաձգում է հասույթը և ամորտիզացնում է գծային մեթոդով պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում:

Ընկերության և հաճախորդների միջև կնքված այս պայմանագրերը պարունակում են նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ, ինչը պայմանավորված է հատուցումը ստանալու և Ընկերության կողմից ծառայությունները մատուցելու միջև ընկած ժամանակահատվածի տևողությամբ: Այս պայմանագրերի համար գործարքի արժեքը ճշգրտվում է փողի ժամանակային արժեքի մասով՝ օգտագործելով զեղչման այն դրույքը, որը կկիրառվեր պայմանագրի մեկնարկի պահին Ընկերության և հաճախորդի միջև ֆինանսավորման առանձին գործարքում:

(ii) Ապրանքների վաճառք

Հասույթը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը ստանում հսկողությունն ապրանքների նկատմամբ՝ սովորաբար առաքման պահին:

6. Այլ գործառնական ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Գովազդ և շուկայավարում	248,013	231,583
Շուկայում առաջխաղացմանն ուղղված գործունեություն	182,288	168,033
Կոմունալ ծառայություններ	129,284	116,178
Արտաքին կազմակերպություններից ստացված զանգերի սպասարկման կենտրոնի ծառայություններ	121,923	120,000
Վնաս ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից	58,773	1,523
Վարձակալություն	43,953	26,734
Բարեգործություն	43,049	48,652
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	42,749	51,700
Անուղղակի արտադրական ծախսեր	30,537	310
Վառելիքի ծախսեր	21,947	15,270
Ապահովագրության ծախսեր	17,369	17,740
Ներկայացուցչական ծախսեր	15,637	15,667
Խորհրդատվական և աուդիտորական ծառայությունների վճարներ	11,789	21,273
Անվտանգության ծառայության ծախսեր	10,090	9,680
Պետական տուրքեր և վճարներ	10,003	2,469
Հաղորդակցության ծառայությունների ծախսեր	9,143	9,271
Այլ	96,275	63,798
	1,092,822	919,881

7. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Տոկոսային եկամուտ ցպահանջ վարկային ավանդներից	56,905	34,712
Օգուտ փոխարկումից (Ծնթգ. 17)	135,494	-
Ֆինանսական եկամուտ	192,399	34,712
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների և բանկային օվերդրաֆտների գծով	(719,084)	(925,942)
Տոկոսային ծախս մուլթ մանրաթելի և ՕԱԻ պայմանագրերի պարտավորությունների գծով	(144,114)	(154,712)
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով	(135,429)	(150,627)
Ֆինանսական ծախսեր	(998,627)	(1,231,281)
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	5,867,144	3,264,265
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գուտ ֆինանսական եկամուտ	5,060,916	2,067,696

8. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Ընկերությունը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառելի 20% դրույքաչափով:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	383,567	269,221
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	29,577	22,054
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	413,144	291,275

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2022թ.		2021թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը	7,308,302		3,821,467	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	1,315,494	18	687,864	18
Չհարկվող եկամուտ*	(902,350)	(12.3)	(396,589)	(10.4)
	413,144	5.7	291,275	7.6

* Ընկերության կողմից 2022թ. ընթացքում ճանաչված չհարկվող եկամտից/չնվազեցվող ծախսերից փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կազմում էր 1,052,174 հազար դրամ (2021թ-ին՝ փոխարժեքային տարբերություններից օգուտ՝ 587,568 հազար դրամի չափով) և վերջնական բաժնետիրոջ՝ «Ռոստելեկոմ» ՀԲԸ գծով տոկոսային ծախսը կազմում էր 129,434 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 166,670 հազար դրամ):

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	(113,851)	(89,669)	(113,851)	(89,669)
Ոչ նյութական ակտիվներ	48,593	46,284	-	-	48,593	46,284
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	70,847	64,302	-	-	70,847	64,302
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	202,572	219,268	-	-	202,572	219,268
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	29,584	34,597	-	-	29,584	34,597
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ/ վարձակալության գծով պարտավորություններ	24,395	16,935	-	-	24,395	16,935
Զուտ հարկային ակտիվներ	375,991	381,386	(113,851)	(89,669)	262,140	291,717

(գ) Ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Հիմնական միջոցներ	(89,669)	(24,182)	(113,851)
Ոչ նյութական ակտիվներ	46,284	2,309	48,593
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	64,302	6,545	70,847
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	219,268	(16,696)	202,572
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	34,597	(5,013)	29,584
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ/ վարձակալության գծով պարտավորություններ	16,935	7,460	24,395
	291,717	(29,577)	262,140

հազ. դրամ	1 հունվարի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Հիմնական միջոցներ	(57,569)	(32,100)	(89,669)
Ոչ նյութական ակտիվներ	46,457	(173)	46,284
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	39,081	25,221	64,302
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	234,055	(14,787)	219,268
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	35,510	(913)	34,597
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ/ վարձակալության գծով պարտավորություններ	16,237	698	16,935
	313,771	(22,054)	291,717

9. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Սարքավորումներ	Փոխանցող հարմարանքներ	Փոխադրամիջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	11,889,310	11,752,218	355,774	278,608	222,892	24,498,802
Ավելացումներ	617,219	799,686	20,160	288,765	4,912	1,730,742
Տեղափոխումներ	320,414	-	-	(320,414)	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(89,926)	(210)	-	-	-	(90,136)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	12,737,017	12,551,694	375,934	246,959	227,804	26,139,408
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	12,737,017	12,551,694	375,934	246,959	227,804	26,139,408
Ավելացումներ	726,175	806,318	38,849	327,364	4,742	1,903,449
Տեղափոխումներ	-	316,901	-	(316,901)	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(84,860)	-	-	-	-	(84,860)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	13,378,333	13,674,914	414,783	257,422	232,546	27,957,997
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(9,502,004)	(3,644,465)	(305,921)	-	(212,271)	13,664,661
Տարվա մաշվածություն	(722,205)	(657,673)	(30,148)	-	(1,309)	(1,411,335)
Օտարումներ/դուրսգրումներ	79,642	77	-	-	-	79,719
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(10,144,567)	(4,302,061)	(336,069)	-	(213,580)	(14,996,277)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	(10,144,567)	(4,302,061)	(336,069)	-	(213,580)	(14,996,277)
Տարվա մաշվածություն	(623,553)	(731,932)	(32,908)	-	(1,747)	(1,390,139)
Օտարումներ/դուրսգրումներ	25,953	-	-	-	-	25,933
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(10,742,167)	(5,033,993)	(368,977)	-	(215,327)	(16,360,463)
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2021թ.	2,387,306	8,107,753	49,853	278,608	10,621	10,834,141
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	2,592,450	8,249,633	39,865	246,959	14,224	11,143,131
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	2,636,166	8,640,921	45,806	257,422	17,219	11,597,534

Հիմնական միջոցների մաշվածության ծախսը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում:

10. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Լիցենզիաներ	Բաժանորդների քանակի թույլատվություն	Բիզնեսի ավտոմա- տացման համակարգ	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	211,420	140,746	613,291	403,988	1,369,445
Ավելացումներ	3,956	-	24,311	11,449	39,716
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	215,376	140,746	637,602	415,437	1,409,161
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	215,376	140,746	637,602	415,437	1,409,161
Ավելացումներ	68,809	-	34,356	48,043	151,208
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	284,185	140,746	671,958	463,480	1,560,369
Ամորտիզացիա					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(123,745)	(104,090)	(444,537)	(256,471)	(928,843)
Տարվա ամորտիզացիա	(65,257)	(13,610)	(109,018)	(10,753)	(198,638)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(189,002)	(117,700)	(553,555)	(267,224)	(1,127,481)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	(189,002)	(117,700)	(553,555)	(267,224)	(1,127,481)
Տարվա ամորտիզացիա	(95,183)	-	(118,403)	(29,603)	(243,189)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(284,185)	(117,700)	(671,958)	(296,827)	(1,370,670)
Հաշվեկշռային արժեք					
Առ 1 հունվարի 2021թ.	87,675	36,656	168,754	147,517	440,602
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	26,374	23,046	84,047	148,213	281,680
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	23,046	-	166,653	189,699

Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում:

11. Վարձակալություն

(ա) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալում է տարածքներ ցանցային սարքավորումների, սպասարկման կենտրոնների, պահեստի, գլխամասային գրասենյակի և մուգ մանրաթելի համար: Վարձակալության ժամկետը կազմում է 11-20 տարի ցանցային սարքավորումների տարածքների համար, 3-8 տարի՝ սպասարկման կենտրոնների համար, 20 տարի՝ մուգ մանրաթելի համար, 7 տարի՝ մուգ մանրաթելի համար և 2-3 տարի՝ գլխամասային գրասենյակի շենքի համար: Բոլոր այս վարձակալությունները դասակարգվել են որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ՝ ՖՀՄՄ 16-ի համաձայն:

Ընկերությունը վարձակալում է տրանսպորտային միջոցներ և այլ տարածքներ մեկ տարի կամ պակաս պայմանագրային ժամկետով: Այս վարձակալությունները կարճաժամկետ են: Ընկերությունը վարձակալում է նաև փողոցի պուներ, որոնց վարձակալության պայմանագրային ժամկետը սահմանափակ չէ: Այս վարձակալությունն իրենից ներկայացնում է փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություն: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ այս վարձակալությունների գծով:

Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն այն վարձակալությունների վերաբերյալ, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(i) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	Ցանցային սարքավորումների տարածքներ	Սպասարկման կենտրոններ	Պահեստ	Գլխամասային գրասենյակի շենքի	Մուգ մանրաթել	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	454,742	195,290	107,207	67,023	261,579	1,085,841
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ավելացումներ	5,880	72,317	-	160,262	133,196	371,655
Տարվա մաշվածության գումար	(33,222)	(55,775)	(19,950)	(104,739)	(27,852)	(241,538)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	427,400	211,832	87,257	122,546	366,923	1,215,958
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ավելացումներ	51,839	52,044	-	-	-	103,883
Տարվա մաշվածության գումար	(34,804)	(78,639)	(40,947)	(106,841)	(27,893)	(289,124)
Վերափոխմամբ պայմանավորված փոփոխություններ	4,503	48,160	241,615	270,883	373	565,534
Օտարումներ	(31,585)	(32,561)	-	-	-	(64,146)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	417,353	200,836	287,925	286,588	339,403	1,532,105

(ii) Ծահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վարձակալություն ՖՀՄՍ 16 համաձայն		
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով	135,429	150,627
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	289,124	241,538
Կարճաժամկետ և փոքրաթիվ ակտիվների վարձակալություններին վերաբերող ծախսեր	43,953	26,734

(iii) Գրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական մասի վճարումներ	261,690	240,765
Վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային մասի վճարումներ	135,429	150,627
Ընդամենը գրամական միջոցների արտահոսք վարձակալության գծով	397,119	391,392

(iv) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող գրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում. վարձակալության գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	Ցանցային սարքավորումների տարածքներ	Սպասարկման կենտրոններ	Պահեստ	Գլխամասային գրասենյակի շենք	Մուգ մանրաթել	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	494,520	207,075	69,347	136,510	402,588	1,310,040
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող գրամական հոսքերի հետ կապված						
Վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական մասի դիմաց վճարումներ	(25,372)	(68,175)	(45,210)	(107,526)	(15,407)	(261,690)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող գրամական հոսքերի հետ կապված	(25,372)	(68,175)	(45,210)	(107,526)	(15,407)	(261,690)
Այլ փոփոխություններ						
Ավելացումներ վարձակալության գծով	50,337	52,044	-	-	-	102,381
Վերափոխմամբ պայմանավորված փոփոխություններ	4,503	48,160	241,615	270,883	373	565,534
Օտարումներ	(36,330)	(12,304)	-	-	-	(48,634)
Տոկոսային ծախս	54,959	22,336	5,190	8,274	44,670	135,429
Վճարված տոկոսներ*	(54,959)	(22,336)	(5,190)	(8,274)	(44,670)	(135,429)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	18,510	87,900	241,615	270,883	373	619,281
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	487,658	226,800	265,752	299,867	387,554	1,667,631

հազ. դրամ	Ցանցային սարքավորումների տարածքներ	Սպասարկման կենտրոններ	Պահեստ	Գլխամասային գրասենյակի շենք	Մուգ մանրաթել	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	494,064	215,861	109,723	74,344	282,238	1,176,230
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված						
Վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական մասի դիմաց վճարումներ	(16,396)	(73,051)	(40,376)	(98,096)	(12,846)	(240,765)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(16,396)	(73,051)	(40,376)	(98,096)	(12,846)	(240,765)
Այլ փոփոխություններ						
Ավելացումներ վարձակալության գծով	5,880	72,317	-	160,262	133,196	371,655
Վերափոխմամբ պայմանավորված փոփոխություններ	10,972	(8,052)	-	-	-	2,920
Տոկոսայի ծախս	58,326	23,840	14,224	8,054	46,183	150,627
Վճարված տոկոսներ*	(58,326)	(23,840)	(14,224)	(8,054)	(46,183)	(150,627)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	16,852	64,265	-	160,262	133,196	374,575
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	494,520	207,075	69,347	136,510	402,588	1,310,040

* Ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարված վարձավճարները վերաբերում են նախ հաշվեգրված տոկոսներին: Եթե վարձավճարները գերազանցում են հաշվեգրված տոկոսները, գերազանցող մասը վերաբերում է վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական գումարին:

(բ) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու

Ընկերությունը վարձակալության է հանձնում իր սեփական օպտիկամանրաթելային ցանցի մասը կազմող մուգ մանրաթելը, ինչպես նաև հանախորդներին տրամադրում է հեռահաղորդակցության սարքավորումներ՝ ծառայությունների մատուցման պայմանագրերի շրջանակում օգտագործման համար: Բոլոր վարձակալությունները դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություն վարձատուի տեսանկյունից, քանի որ դրանց դեպքում չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվների սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:

2022թ. ընթացքում Ընկերության կողմից վարձակալության գծով ճանաչված եկամուտը կազմում էր 565,696 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 548,037 հազար դրամ):

12. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	1,522,559	1,106,148
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(287,913)	(230,137)
Այլ դեբիտորական պարտքեր	32,768	72,981
Անորոշագցված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,267,414	948,992
Վերադարձման ենթական ԱԱՀ	13,248	13,248
Տրված կանխավճարներ	70,079	52,100
	1,350,741	1,014,340

Պարտքային և արժույթային ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են Ծանոթագրություն 19-ում:

13. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ		
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	398,910	63,945
- B- -ից B+ վարկանիշով	472,144	1,141,550
- վարկանիշ չունեցող	23,656	340
Ընդամենը բանկային հաշիվների մնացորդներ	894,710	1,205,835
Դրամական միջոցները ճանապարհին	7,994	9,262
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում	902,704	1,215,097

Տոկոսադրույքային ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 19-ում:

14. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 10,000 սովորական բաժնետոմսից (2021թ-ին՝ 10,000): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 100 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 100 հազար դրամ):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Ծահարաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ չբաշխված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի բաշխման ենթակա պահուստներ (2021թ-ին նման պահուստներ չկային): Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և 2022թ. ընթացքում շահարաժիններ չեն հայտարարվել (2021թ-ին շահարաժիններ չէին հայտարարվել):

15. Կապիտալի կառավարում

Ընկերությունը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Ընկերության գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու և շուկայի մասնակիցների վստահությունը պահպանելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Ընկերության հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության և հիմնականում Ընկերության գործառնական դրամական հոսքերով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերն Ընկերությունը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Ընկերության մոտեցումը չի փոփոխվել:

Ընկերության կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների կողմից սահմանված պահանջներ:

16. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
<i>Ոչ ընթացիկ մաս</i>		
Հետաձգված եկամուտ մութ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերից	1,020,673	1,135,999
	1,020,673	1,135,999
<i>Ընթացիկ մաս</i>		
Հետաձգված եկամուտ մութ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերից	104,726	82,155
Հանախորդների կանխավճարներն այլ ծառայությունների համար	237,951	22,187
	342,677	104,342
	1,363,350	1,240,341

Մութ մանրաթելի և օգտագործման անօտարելի իրավունքի պայմանագրերի գծով հետաձգված հասույթն իրենից ներկայացնում է 20 տարվա ընթացքում տրամադրվելիք ծառայությունների դիմաց ստացված կանխավճարները (Ծանոթագրություն 5 (գ)):

17. Վարկեր և փոխառություններ վերջնական մայր ընկերությունից

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Ընկերության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Փոխառություն վերջնական մայր ընկերությունից	15,336,631	18,530,893
	15,336,631	18,530,893

Վերջնական մայր ընկերությունից ստացված փոխառությունը կազմում է 2,744 միլիոն ռուբլի՝ 2029թ-ին մարման ժամկետով: Փոխառության պայմանագրերի պայմանների համաձայն՝ պարտատերն իր հայեցողությամբ կարող է ցանկացած պահի պահանջել փոխառության մարումը: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում փոխառությունը եվրոյից փոխարկվել է ռուբլու (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 34,2 միլիոն եվրո):

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են փոխառությունների համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Փոխառություն վերջնական մայր ընկերությունից	Ռուբլի	7.50% - 9%	Ցպահանջ	15,336,631	15,336,631	-	-
Փոխառություն վերջնական մայր ընկերությունից	Եվրո	5.50%	Ցպահանջ	-	-	18,530,893	18,530,893
				15,336,631	15,336,631	18,530,893	18,530,893

Ընկերության վերջնական մայր ընկերությունը հաստատել է, որ մոտ ապագայում Ընկերությանը կտրամադրի գործունեությունը շարունակելու և ֆինանսական պարտականությունները կատարելու համար անհրաժեշտ ֆինանսական և այլ աջակցություն: Բացի այդ, թեև վերջնական մայր ընկերությունից ստացված փոխառությունները ենթակա են մարման ըստ պահանջի, մայր ընկերությունը հաստատել է, որ չի պլանավորում պահանջել 2,744 միլիոն ռուբլի գումարով փոխառությունների մարումը մոտ ապագայում:

(բ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

հազ. դրամ	Վարկեր և փոխառություններ	
	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	18,530,893	20,893,766
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մուտքեր փոխառություններից	2,287,050	-
Այլ փոփոխություն/օգուտ փոխարկումից	(135,494)	-
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	2,151,556	-
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(6,064,894)	(3,288,815)
Այլ փոփոխություններ		
<i>Պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ</i>		
Տոկոսային ծախս	719,084	925,942
Վճարված տոկոսներ	(8)	-
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	719,076	925,942
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	15,336,631	18,530,893

18. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	701,904	354,182
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	278,352	293,964
Վճարվելիք հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	147,166	150,622
Կրեդիտորական պարտքեր հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով	28,928	5,278
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	49,712	62,750
	1,206,062	866,796

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

19. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքի գնահատման նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Ընկերությունը որոշել է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը կիրառելով գնահատման մեթոդներ: Գնահատման մեթոդի նպատակն է ստանալ իրական արժեք, որն արտացոլում է այն գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար չափման ամսաթվի դրությամբ: Գնահատման համար կիրառվել է գեղջված դրամական հոսքերի մեթոդը: Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հաշվարկվել է հիմնական գումարի և տոկոսների գծով ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի հիման վրա՝ գեղջված շուկայական տոկոսադրույքով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին դրանց կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Ընկերությունը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (բ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (բ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 19 (բ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Ընկերության գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի և դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի	1,234,946	876,011
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	902,704	1,215,097
	2,137,650	2,091,108

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Ընկերության մեծածախ ոլորտի հաճախորդների և վերջնական օգտատեր հանդիսացող կորպորատիվ հաճախորդների մեծամասնությունն Ընկերության հետ համագործակցում է ավելի քան հինգ տարի: Ընկերությունը կառավարում է պարտքային ռիսկը պահանջելով կանխավճարներ խոշոր հաճախորդներից՝ երկարաժամկետ պայմանագրերի դեպքում: Այլ պայմանագրերի համար Ընկերությունը գնահատում է հաճախորդների վճարունակությունը՝ նախքան վճարման և սպասարկման ստանդարտ պայմաններն առաջարկելը: Իր մեծածախ ոլորտի հաճախորդների և վերջնական օգտատեր հանդիսացող կորպորատիվ հաճախորդների համար Ընկերությունը պարտքային ռիսկը վերահսկում է անհատական հիմունքով՝ գնահատելով յուրաքանչյուր հաճախորդի վճարունակությունը՝ հաշվի առնելով վճարումների ուշացումները, գործունեության ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, ժամկետայնությունը, հաճախորդի հետ աշխատելու փորձը և նախկինում ֆինանսական դժվարությունների առկայության հանգամանքը: Ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ իր հաճախորդների բազայի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտագանգման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Հասույթի կենտրոնացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 6-ի (բ) կետում:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածություն սահմանափակելու համար Ընկերությունը վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել մեկ ամիսը ֆիզիկական և իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար:

Ընկերությունը չի պահանջում գրավ առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի համար: Ընկերությունը չունի առևտրական դեբիտորական պարտքեր, որոնց գծով չի ճանաչվել արժեզրկման գծով պահուստ գրավի առկայության պատճառով:

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	962,206	832,680
ԱՊՀ այլ երկրներ	272,510	41,391
Եվրոպական երկրներ	230	1,940
	1,234,946	876,011

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ հաճախորդների տեսակների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Մեծածախ ոլորտի հաճախորդներ	385,258	218,982
Վերջնական օգտատեր հանդիսացող ֆիզիկական անձիք	389,356	369,044
Վերջնական օգտատեր հանդիսացող իրավաբանական անձիք	460,332	287,985
	1,234,946	876,011

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր առևտրական դեբիտորական պարտքերից Ընկերության հինգ ամենախոշոր հաճախորդներին վերագրելի են 498,858 հազար դրամ գումարով առևտրական դեբիտորական պարտքերը կամ դրանց հաշվեկշռային արժեքի 40% (2021թ-ին՝ 179,442 հազար դրամ կամ 20%):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում ֆիզիկական և իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար

Արտաքին վարկանիշ ունեցող իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդներից, խոշոր հեռահաղորդակցության ընկերություններից, բանկերից և 10,000 հազար դրամը գերազանցող չմարված մնացորդ ունեցող հաճախորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներն Ընկերությունը գնահատում է անհատական հիմունքով: Ընկերությունը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշներ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում հրապարակված տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտագանցման ռիսկի մասին և համընկնում են «Moody's» վարկանիշային գործակալության արտաքին վարկանիշների սահմանումներին: Անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրական դեբիտորական պարտքերի համար Ընկերությունը հաշվարկում է ակնկալվող պարտքային կորուստները հիմք ընդունելով ժամկետանցության կարգավիճակը և վերջին երկու տարիներում փաստացի պարտքային կորուստ ունենալու փորձը:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, ակնկալվող պարտքային կորուստների և անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրական դեբիտորական պարտքերի պարտքային որակի վերաբերյալ:

2022թ.	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
հազ. դրամ			
Անհատական հիմունքով գնահատվող՝ վարկանիշ չունեցող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	514,569	49,872	564,441
Անհատական հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	514,569	49,872	564,441
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(10,168)	(42,113)	(52,281)
Անհատական հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց գուտ հաշվեկշռային արժեք	504,401	7,759	512,160

2021թ.	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
հազ. դրամ			
Անհատական հիմունքով գնահատվող՝ «S&P» գործակալության BB+ վարկանիշով իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	23,263	-	23,263
Անհատական հիմունքով գնահատվող՝ վարկանիշ չունեցող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	176,009	27,247	203,256
Անհատական հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	199,272	27,247	226,519
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(3,776)	(10,285)	(14,061)
Անհատական հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց գուտ հաշվեկշռային արժեք	195,496	16,962	212,458

Ղեկավարության գնահատմամբ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անհատական հիմունքով գնահատվող վարկանիշ չունեցող իրավաբանական անձանցից ստացվելիք 514,569 հազար դրամ գումարով առևտրական դեբիտորական պարտքերի (2021թ-ին՝ 176,009 հազար դրամ) վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» վարկանիշային գործակալության B+ -ից BB- վարկանիշին:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	Խմբային հիմունքով գնահատվող ֆիզիկական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ակնկալվող պարտքային կորուստների մակարդակ	Խմբային հիմունքով գնահատվող գուտ հաշվեկշռային արժեք
Ոչ ժամկետանց	292,178	385,951	(13,930)	2.1%	664,199
0 - 30 օր ժամկետանց	38,547	9,821	(10,311)	21.3%	38,057
31 - 60 օր ժամկետանց	21,394	5,895	(10,442)	38.3%	16,847
61 - 90 օր ժամկետանց	7,488	3,979	(7,784)	67.9%	3,683
Ավելի քան 90 օր ժամկետանց	160,726	32,439	(193,165)	100.0%	-
	520,333	438,085	(235,632)	24.6%	722,786

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	Խմբային հիմունքով գնահատվող ֆիզիկական անձանց համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ակնկալվող պարտքային կորուստների մակարդակ	Խմբային հիմունքով գնահատվող գուտ հաշվեկշռային արժեք
Ոչ ժամկետանց	253,058	366,375	(13,757)	2.2%	605,676
0 - 30 օր ժամկետանց	38,865	9,998	(10,729)	22.0%	38,134
31 - 60 օր ժամկետանց	22,961	5,045	(10,730)	38.3%	17,276
61 - 90 օր ժամկետանց	5,771	2,737	(6,041)	71.0%	2,467
Ավելի քան 90 օր ժամկետանց	134,254	40,565	(174,819)	100.0%	-
	454,909	424,720	(216,076)	24.6%	663,553

Ընկերությունն օգտագործում է պահուստավորման մատրից բոլոր խմբային հիմունքով գնահատվող հանախորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որոնք ներառում են մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ:

Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դերիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրումը հաջորդական փուլերով: «Roll rate»-երը հաշվարկվում են անհատական հիմունքով իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց համար: Կորստի մակարդակը որոշվում է վերջին երկու տարիների ընթացքում կրած փաստացի պարտքային կորուստների հիման վրա:

Խմբային հիմունքով գնահատվող դերիտորական պարտքերի համար կիրառվել է 100% արժեզրկման դրույք հաճախորդների ավելի քան 90 օր ժամկետանց համախառն առևտրական և այլ դերիտորական պարտքերի նկատմամբ, ավելի կարճ ժամկետով ժամկետանց առևտրական և այլ դերիտորական պարտքերի նկատմամբ կիրառվել են արժեզրկման ավելի ցածր դրույքներ:

Առևտրական դերիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված են առևտրական դերիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	230,137	217,116
Ճանաչված արժեզրկումից կորուստ	103,504	91,237
Առևտրական դերիտորական պարտքերի դիմաց դուրսգրված գումարներ	(45,728)	(78,216)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	287,913	230,137

Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ 902,704 հազար դրամ գումարով գրամական միջոցներ ճանապարհին և բանկային հաշիվների մնացորդներ (2021թ-ին՝ 1,215,097 հազար դրամ), որն իրենցից ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված: Ճանապարհին գտնվող գրամական միջոցների և բանկային հաշիվների ընդհանուր գումարից 871,054 հազար դրամը (2021թ-ին՝ 1,205,495 հազար դրամ) պահվում է «Standard & Poor's» վարկանիշային գործակալության B- -ից B+ վարկանիշով հայկական բանկերում և վճարային կազմակերպություններում:

Ընկերության գնահատմամբ ճանապարհին գտնվող գրամական միջոցների և բանկային հաշիվների մնացորդների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են գրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Ընկերության մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Ընկերության համբավը վտանգելու:

Ընկերությունն ապահովում է ցպահանջ գրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը, այդ թվում՝ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը ծածկելու համար: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ որջամտորեն կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են ընդհանուր և չգեղջկված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսային վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Փոխառություն վերջնական մայր ընկերությունից	15,336,631	15,336,631	15,336,631	-	-	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,058,896	1,058,896	-	894,541	164,355	-	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,667,631	2,844,978	-	68,050	319,568	1,148,656	1,308,704
	18,063,158	19,240,505	15,336,631	962,591	483,923	1,148,656	1,308,704

31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Փոխառություն վերջնական մայր ընկերությունից	18,530,893	18,530,893	18,530,893	-	-	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	716,174	716,174	-	523,967	192,207	-	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,310,040	2,294,463	-	77,095	334,467	706,487	1,176,414
	20,557,107	21,541,530	18,530,893	601,062	526,674	706,487	1,176,414

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերաբերյալ ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշվածներից նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

(iv) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկն Ընկերության եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ընկերությունը չի կիրառում հեջի հաշվառում շահույթի կամ վնասի փոփոխականությունը կառավարելու համար:

Արժույթային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին ՀՀ դրամից տարբեր արժույթներով արտահայտված վաճառքների, գնումների և փոխառությունների հետ կապված: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս գործառնություններն հիմնականում արտահայտված են ռուբլով (2021թ-ին՝ եվրոյով):

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Ընկերության ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին՝ ըստ անվանական գումարների:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2022թ.	Եվրոյով արտահայտված 2022թ.	Ռուբլով արտահայտված 2022թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2021թ.	Եվրոյով արտահայտված 2021թ.	Ռուբլով արտահայտված 2021թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	33,778	286,831	87,740	9,331	94,907	4,531
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	229,621	84,020	1,420	36,181	6,195	970
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	(15,336,631)	-	(18,530,893)	-
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	(289,567)	(8,384)	(4,185)	(98,623)	(2,515)	(812)
	(26,168)	362,467	(15,251,656)	(53,111)	(18,432,306)	4,509

Տարվա ընթացքում կիրառվել արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
1 ԱՄՆ դոլար	434.86	503.20	393.57	480.14
1 եվրո	459.48	595.18	420.06	542.61
1 ռուբլի	6.48	6.83	5.59	6.42

Չգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ռուբլու նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծության ժամանակ ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնում կանխատեսվող վաճառքի և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Աճ	Նվազում
	Շահույթ կամ (վնաս)	Շահույթ կամ (վնաս)
31 դեկտեմբերի 2022թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	2,617	(2,617)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(36,247)	36,247
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	1,525,166	(1,525,166)
31 դեկտեմբերի 2021թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	5,311	(5,311)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	1,843,231	(1,843,231)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(451)	451

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (հաստատուն տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում հաստատուն կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Ընկերության ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ հաստատուն թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի Ընկերության համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերության տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	485,236	1,112,019
Ֆինանսական պարտավորություններ	(15,336,631)	(18,530,893)
	(14,851,395)	(17,418,874)

Իրական արժեքի գգայնության վերլուծություն հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Ընկերությունը չի հաշվառում հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

20. Կապիտալ հանձնառություններ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ձեռքբերման պայմանագրերի գծով Ընկերության հանձնառությունների ընդհանուր գումարը կազմում է 2,205,491 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 68,338 հազար դրամ): Այս պայմանագրերը հիմնականում վերաբերում են Արովյան քաղաքում 218 պահարանապահոցով տվյալների կենտրոնի կառուցման նախագծին:

21. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերությունն ամբողջությամբ չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Ընկերությունը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիների համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀՀԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում ամօրյա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տույժերի հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը հարկային տարում գերազանցում է 200 միլիոն դրամը.

- միջպետական գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջպետական գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ վերջիններիս կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունն այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

22. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Հսկողություն

Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն է «Ֆիլոր Վենչըրս» ՍՊԸ-ն:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Ռոստելեկոմ» ՀԲԸ-ի 100% դուստր ընկերությանը՝ «Ռոստելեկոմ Ինթերնեշնլ» ՍՊԸ-ին էր պատկանում «Ֆիլոր Վենչըրս» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 74.98%-ը: 2019թ. ընթացքում «Ռոստելեկոմ Ինթերնեշնլ» ՍՊԸ-ն գնեց «Ֆիլոր Վենչըրս» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի մնացած 25.02%-ը, որի արդյունքում նրա բաժնեմասը կազմեց 100%:

Ընկերության վերջնական մայր ընկերությունն է «Ռոստելեկոմ» ՀԲԸ-ն, որի վերջնական հսկողությունն իրականացնում է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանը:

«Ռոստելեկոմ» ՀԲԸ-ն հրապարակում է ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ հատուցումների կազմում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Առանցքային ղեկավար անձնակազմ	409,119	405,345

(գ) Գործարքներ կառավարության հետ կապակցված կազմակերպությունների հետ

Ընկերությունն իր ամենօրյա գործառնություններն իրականացնում է մի շարք կազմակերպությունների հետ, որոնք հսկվում կամ համատեղ հսկվում են Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության կողմից: Ընկերությունն օգտվում է կառավարության հետ կապակցված կազմակերպությունների հետ իրականացվող գործարքների համար պակաս ծավալով բացահայտումներ ներկայացնելու ՀՀՄՍ 24-ի «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» տրվող հնարավորությունից:

Ընկերության հասույթում ներառված 143,567 հազար դրամ գումարը (2021թ-ին՝ 138,167 հազար դրամ) ստացվել է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության կողմից նշանակալի ազդեցության ենթարկվող կամ հսկվող երեք կազմակերպությունից: Վաճառքներն իրականացվում են կառավարության հետ չկապակցված կազմակերպությունների հետ իրականացվող վաճառքների պայմանների հետ համադրելի պայմաններով:

Ընկերության ծախսերում ներառված 79,991 հազար դրամ գումարը (2021թ-ին՝ 80,254 հազար դրամ) վերաբերում է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության կողմից նշանակալի ազդեցության ենթարկվող կամ հսկվող երկու կազմակերպություններին:

(դ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են Ընկերության այլ գործարքները կապակցված կողմերի հետ:

(i) Հասույթ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը 2022թ.	Գործարքի գումարը 2021թ.
Մատուցված ծառայություններ		
Վերջնական մայր ընկերություն		
- հասույթ տվյալների միջազգային փոխանցման ծառայություններից	275,359	286,708
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ		
- հասույթ տվյալների միջազգային փոխանցման ծառայություններից և այլ եկամուտ	203,918	7,924

(ii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը 2022թ.	Գործարքի գումարը 2021թ.
Ստացված ծառայություններ		
Վերջնական մայր ընկերություն – գնված ինտերնետային տրաֆիկ	296,459	489,291
Վերջնական մայր ընկերություն – ցանցային ենթակառուցվածքների վարձակալություն և այլ ծախսեր	4,516	1,740
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ – գնված ինտերնետային տրաֆիկ	24,517	23,451

(iii) Փոխառություններ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վերջնական մայր ընկերություն – չմարված փոխառություններ	15,336,631	18,530,893
Վերջնական մայր ընկերություն – տրամադրված փոխառություն	2,287,050	-
Վերջնական մայր ընկերություն – տոկոսային ծախս	719,076	925,942

(iv) Մնացորդներ

(ա) Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վերջնական մայր ընկերություն – առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	244,757	33,008
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ – առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	171,599	2,288

(բ) Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վերջնական մայր ընկերություն – առևտրական դեբիտորական պարտքեր	271,637	23,220
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ – առևտրական առևտրական դեբիտորական պարտքեր	14,662	631

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները, բացառությամբ ստացված փոխառությունների, ենթակա են մարման կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ:

23. Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

24. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

2022թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել գործող ստանդարտների մի շարք փոփոխություններ, որոնք սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Հատույթ

Հանախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ի (դ) կետում:

(բ) Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

Ընկերության ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

Փոխառության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի չեն որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(գ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կամ կորուստը դրամային հոդվածների գծով իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի, որը ճշգրտված է ժամանակաշրջանի արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով, և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված՝ արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերահաշվարկից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(դ) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար կամ շահույթի բաշխումների պլանների շրջանակում, եթե Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(ե) Հարկում

Ծահույթահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ հարկը և հետաձգված հարկը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(i) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը բիզնեսի միավորում չէ և գործարքի պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որով հավանական է, որ Ընկերությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Ընկերությունն ունի ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և այդ հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկվող իրավաբանական անձից կամ տարբեր հարկվող իրավաբանական անձանցից, բայց նրանք մտադիր են մարումն իրականացնել գուտ հիմունքով, կամ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները միաժամանակ:

(գ) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ե) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Մեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսումները, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսումները, ակտիվի գրադեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես այդ սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (խոշոր բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի (բացառությամբ մութ մանրաթելի) օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր» հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

Մութ մանրաթելի վաճառքից ստացվող մուտքերը ճանաչվում են հասույթում, քանի որ այս գործարքներն իրականացվում են Ընկերություն բնականոն գործունեության ընթացքում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցչի փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Ընկերություն կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքն ապահանջվում է: Հիմնական միջոցների ընթացիկ սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և օգտագործման համար պիտանի դառնալու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և օգտագործման համար պիտանի դառնալու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած վերջինիս մնացորդային արժեքը:

Առանձին ակտիվների խոշոր բաղկացուցիչներից յուրաքանչյուրի օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատվում է, և եթե այդ ժամկետը տարբերվում է ակտիվի մնացած մասերի օգտակար ծառայության ժամկետից, ապա այդ բաղկացուցչի մաշվածությունն առանձին է հաշվարկվում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների միավորի յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն ավելի ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը: Հոդատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների նշանակալի միավորների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- շենքեր 4-7 տարի
- մեքենաներ և սարքավորումներ 20 տարի
- փոխանցող հարմարանքներ 5-10 տարի
- այլ 3-10 տարի

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ը) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ընկերության կողմից ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

(i) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ նրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(ii) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ սկզբնական արժեքը փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն ավելի ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը: Ստորև ներկայացված են ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- լիցենզիաներ	5-10 տարի
- բաժանորդների քանակի թույլտվություն	5 տարի
- բիզնեսի ավտոմատացման համակարգ	10 տարի
- այլ	5-10 տարի

(թ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պարտքային արժեթղթերի սկզբնական ճանաչումն իրականացվում է սկզբնավորման պահին: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում ֆինանսավորման նշանակալի բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հողվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Ֆինանսավորման նշանակալի բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող՝ պարտքային ներդրումների համար, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող՝ բաժնային ներդրումների համար, կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորդված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի ներքո, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքում ներդրումը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլպես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի ներքո պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ստանալ պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտը, ապահովել տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածք, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորվում են տվյալ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այդ նպատակի համար, և Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարծայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղաժամ մարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, բանկային օվերդրաֆտները, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների վերափոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք վերափոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են («նշանակալի վերափոխում»), սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այդ դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Ընկերությունն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են վերափոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է վերափոխման նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապահանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին համանման ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հիմք ընդունելով հետևյալ որակական գործոնները.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխությունը,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխությունը,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխությունը, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառումը):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող վերափոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող չեն, վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապահանաչմանը: Այդ դեպքում, Ընկերությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես վերափոխումից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ վերափոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապահանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող են: Այս դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վերափոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե վերափոխումը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապահանաչմանը, Ընկերությունը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապահանաչման, այսինքն, Ընկերությունը ճանաչում է վերափոխման (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում վերափոխման (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես վերափոխում, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ հաստատուն տոկոսադրույքների փոփոխությունները բանկերի կողմից ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով բանկերն իրավունք ունեն կատարել նման փոփոխություն և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Տոկոսադրույքի վերափոխումը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքը Ընկերությունը հաշվառում է կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ընկերությունն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբերվող են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և գեղջված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների վերափոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորուստի մաս: Եթե փոխանակումը կամ վերափոխումը չի հաշվառվում որպես մարում, ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված պարտավորության մնացած ժամկետի ընթացքում:

(iv) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ընկերությունն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Ընկերությունը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են, որի դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(vi) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ միջոցները և բանկային հաշիվների մնացորդները: Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են բանկային օվերդրաֆտները, որոնք ենթակա են մարման ըստ պահանջի և կազմում են դրամական միջոցների կառավարման անբաժանելի մասը:

(vii) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ:

(d) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խմբային հիմունքով գնահատվող առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, Ընկերության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Ընկերությունը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ հաճախորդն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականություններն Ընկերության նկատմամբ, եթե Ընկերությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարն ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն է, որն իրենից ներկայացնում է այն ակնկալվող պարտքային կորուստները, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե գործիքի ակնկալվող ամբողջ ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում կազմակերպությունը ենթարկված է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված պարտքային կորուստների գնահատականը: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասությունների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Ընկերությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Ընկերության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները գեղջվում են ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույթով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Ընկերության կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսնկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Ֆիզիկական անձ հանդիսացող հանախորդների համար Ընկերությունը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս գրելու քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան 365 օր ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գումարների փոխհատուցման նանցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հանախորդների համար Ընկերությունն իրականացնում է դուրսգրման ժամկետների և գումարի առանձին գնահատում՝ ելնելով փոխհատուցման ողջամիտ ակնկալիքներից: Ընկերությունը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերության ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում էր յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա էր որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող էր արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա էր, ապա գնահատվում էր ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում էր, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում էր նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում էր որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղջվում էին՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղջման այն դրույթը, որն արտացոլում էր շուկայում փողի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէր գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում էին ակտիվների այն փոքրագույն խմբերում, որոնք ստեղծում էին այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորներից մեծապես անկախ շարունակական գործունեությունից դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում էին շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները նվազեցնում էին դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները հավասարաչափ հիմունքով:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում էին յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա էր արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր էր, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում էր, եթե փոխվել էին փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում էր միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցեր այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(h) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են գեղջեղով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղջման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղջի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(i) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Ընկերությունը գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

(i) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում, Ընկերությունը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Ընկերությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապաստեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությունը Ընկերությանը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում է, որ Ընկերությունը կիրառործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ գեղջված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Ընկերության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Ընկերությունը որպես գեղջման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Ընկերությունը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հաստատուն վճարումները, այդ թվում՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև գրո: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները և վարձակալության գծով պարտավորություններն Ընկերությունը ներկայացնում է առանձին՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Ընկերությունը որոշել է կիրառել մեկ զեղչման դրույք համանման բնութագրեր ունեցող վարձայակությունների պորտֆելի նկատմամբ: Ընկերությունը որոշել է կիրառել պորտֆելի հիմունքով հաշվառում համանման բնութագրեր ունեցող վարձայակությունների համար:

Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների, այդ թվում՝ փողոցի սյուների և կարճաժամկետ վարձակալությունների, այդ թվում՝ փոխադրամիջոցների վարձակալության համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Ընկերությունը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Վարձակալության ժամկետը արտացոլում է այն ժամանակահատվածի Ընկերության ողջամիտ գնահատականը, որի ընթացքում օգտագործվելու է հիմքում ընկած ակտիվը: Վարձակալության ժամկետը որոշելիս Ընկերությունն իր դատողությունը հիմնում է պայմանագրի և հիմքում ընկած ակտիվի առավել լայն տնտեսական ասպեկտի վրա, այլ ոչ միայն պայմանագրի պայմանների վրա և վարձակալության ժամկետը գնահատելիս դիտարկում է այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են տնտեսական տուգանքները, օրենսդրական մոտեցումը վարձակալության ժամկետի երկարաձգմանը, կանոնակարգման առաջիկա փոփոխությունները և Ընկերության ապագա բիզնես պլանները:

(ii) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում Ընկերությունը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձատու, ապա այն վարձակալության սկզբում որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական թե գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելու համար Ընկերությունն ընդհանուր գնահատում է, թե արդյոք վարձակալությունով փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, որի դեպքում վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, իսկ հակառակ դեպքում՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս՝ Ընկերությունը դիտարկում է որոշ հայտանիշներ, օրինակ՝ թե արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

Գործառնական վարձակալության գծով ստացված վարձավճարներն Ընկերությունը ճանաչում է որպես եկամուտ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ որպես «այլ հասույթի» մաս:

25. Գեռևա չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

(բ) Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ)

Փոփոխությունները սահմանափակում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ կիրառվող բացառության շրջանակը՝ բացառելու համար այն գործարքները, որոնք առաջացնում են հավասար և հաշվանցվող ժամանակավոր տարբերություններ, օրինակ՝ վարձակալության և ապագործարկման պարտավորությունների դեպքում: Փոփոխությունները գործում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Վարձակալությանը և ապագործարկման պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները պետք է ճանաչվեն ներկայացված ամենավաղ համադրելի ժամանակաշրջանի սկզբից՝ ցանկացած կուտակային հետևանքը ճանաչելով որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների ճշգրտում այդ ամսաթվի դրությամբ: Մյուս բոլոր գործարքների համար փոփոխությունները կիրառվում են այն գործարքների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբից հետո:

Փոփոխությունների կիրառումը նշանակալի ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(բ) Պարտավորությունների դասակարգումն ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասերի (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություններ)

2020թ-ին հրապարակված փոփոխությունները նպատակ ունեն պարզաբանել պարտավորության ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ լինելը որոշելու պահանջները և կիրառելի են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Այնուամենայնիվ, ՀՀՄՍԽ-ն հետազայում առաջարկել է ՀՀՄՍ 1-ի լրացուցիչ փոփոխություններ և 2020թ. փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելու ժամկետի հետաձգում մինչև 2024թ. հունվարի 1-ը: Այս շարունակական զարգացումների պատճառով Ընկերությունը չի կարող որոշել այդ փոփոխությունների ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա սկզբնական կիրառման ժամանակաշրջանում: Ընկերությունը հետևում է զարգացումներին:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» և ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխություններ
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2 փոփոխություններ)
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր». ՖՀՄՍ 17 և ՖՀՄՍ 9 սկզբնական կիրառում. Համադրելի տեղեկատվություն